

Anker Jørgensens tale i anledning af 75-året for den danske fagbevægelses stiftelse

Taler

Anker Jørgensen
Socialdemokratisk
statsminister og tidligere
formand for SiD

Dato

3. januar 1973

Gennem hele den danske arbejderbevægelses historie har solidariteten været noget helt grundlæggende, og det er min overbevisning, at sådan må det også være i fremtiden, hvis arbejderbevægelsen skal fortsætte med at høste lige så rige resultater, som den har gjort i sin hidtige historie.

Solidariteten er kommet stærkt til udtryk i forholdet mellem arbejderbevægelsens to grene — den politiske, som den er kommet til udtryk i Socialdemokratiet, og den faglige, repræsenteret ved de enkelte arbejdspladsers klubber, ved fagforbundene og ved Landsorganisationen.

Som leder af en socialdemokratisk regering falder det mig naturligt at understrege betydningen af den sammenhæng og det samarbejde, der er og har været mellem arbejderbevægelsens politiske og faglige organisationer. Det har været en enorm styrke for vore ideer og krav, at de er blevet båret frem af en arbejderbevægelse, som i de store og afgørende spørgsmål har kunnet virke som en enhed, selv om den har bestået af to selvstændige og uafhængige organisationer. Denne samhørighed har jo ofte fundet sit udtryk ved, at en række af fagbevægelsens folk har gjort en frugtbar og dygtig indsats inden for Socialdemokratiet.

Uden dette sammenhold mellem den politiske og faglige del af arbejderbevægelsen havde vi ikke nået de menneskelige og sociale fremskridt, som har præget den forløbne del af dette århundrede. Der om er jeg helt overbevist. Men jeg er lige så overbevist om, at vi kun kan videreføre udviklingen i et tilfredsstillende tempo, hvis vi også i fremtiden kan få vore ideer ført frem af et stærkt Socialdemokrati i tillidsfuldt samarbejde med en stærk fagbevægelse.

Som gammel fagforeningsmand falder det mig imidlertid lige så naturligt at fremhæve den solidaritet, der er noget bærende inden for fagbevægelsens egne rammer.

Den er kommet til udtryk på mangfoldige måder.

Mest iøjenfaldende har den naturligvis været under de store arbejdskonflikter, hvor man har kæmpet under det gamle musketérmotto: En for alle og alle for én. Der var nu ikke noget musketéragtigt eller romantisk over det. Det var bitter og grå virkelighed, ofte på kanten af de enkelte arbejderfamiliers eksistens. Men det før ikke indsatsen mindre. Tværtimod.

Den er også kommet stærkt til udtryk gennem den solidariske lønpolitik, som ikke mindst har præget overenskomstforhandlingerne siden begyndelsen af tresserne. Udgået fra et forbund som bl.a. har repræsenteret en del af de lavtlønnede arbejdere falder det mig naturligt at understrege, hvad det har betydet for os og for sammenholdet inden for fagbevægelsen, at den samlede fagbevægelse på denne måde har manifesteret sin solidaritet med de lavtlønnede.

Men vi har ikke ønsket, at denne solidaritetstanke skulle forblive noget, som specielt var forbeholdt arbejderbevægelsen. Ikke mindst gennem arbejderbevægelsens politiske indsats har vi søgt at føre denne solidaritet videre ud — sagt at få solidaritetstanken accepteret af stadig videre kredse i samfundet.

Stærkt og resultatrigt har dette givet sig til udtryk i solidariteten med de syge, de arbejdsløse, de gamle og invaliderne. I de første årtier af dette århundrede kom denne solidaritet vel til udtryk i form af en almissepolitik. Politisk rakte mulighederne ikke videre. Men først og fremmest gennem Socialdemokratiets indsats er det lykkedes at fjerne os mere og mere fra denne almisseindstilling og skabe forståelse for, at dét, sagen drejer sig om, er i videst muligt omfang at fjerne de økonomiske og sociale virkninger af disse ulykker. Ja, for arbejdsløshedens vedkommende måtte vor indstilling naturligvis være, at det var samfundets pligt at føre en politik, som fjernede selve arbejdsløsheden. Og for de invalide måtte vi stræbe efter i videst muligt omfang at hjælpe dem tilbage til en normal tilværelse med en beskæftigelse, som de kunne klare med deres handicap.

Vi har også fra et tidligt tidspunkt stræbt efter at udstrække solidariteten til andre samfundsgrupper, som havde hjælpebehov fordi de af den ene eller anden grund var kommet i knibe. Arbejderbevægelsen har haft sine egne mål at kæmpe for. Men vi har aldrig vendt ryggen til, når andre samfundsgrupper havde brug for samfundets solidaritet. Den omfattende støtte, der er blevet givet til landbruget både i trediverne og i tresserne er et af de tydelige udtryk for denne indstilling.

Man kan naturligvis have forskellig opfattelse af, hvor omfattende en sådan støtte bør være. Men det ville ikke være fair, om man fra anden side nægtede, at vi her gav udtryk for en klar samfundssolidaritet — også i perioder, hvor det kunne knibe med forståelse for arbejderne og de arbejdsløses problemer. De af os, der husker trediverne, har ikke ganske glemt, hvordan indstillingen i hele befolkningen var til hjælpen til, hvad man der opfattede som de dovne arbejdsløse, der ikke gad bestille noget. De, der har glemt, eller som ikke selv har oplevet det i Hans Mølbjerg's realistiske roman »Gården«.

Det er godt og rimeligt, at vi har kunnet give solidaritets tanken udtryk over for dem, der var kommet i nød. Men solidariteten bør ikke blot være noget, der trækkes frem i en nødsituation. Her kan samfundet lære af arbejderbevægelsen. Solidariteten mellem samfundsgrupperne og mellem de enkelte bør være et bærende element i dagligdagens Danmark.

Det bør blive Socialdemokratiets og fagbevægelsens historiske opgave at formidle denne udvikling.

Men det mål kan vi kun, hvis en række gamle fordomme og privilegier ryddes af vejen.

Det moderne samfund er præget af et net af sammenfaldende interesser og af et net af interessemodsætninger. Udviklingen af en større grad af samfundssolidaritet vil forudsætte, at interessemodsætningerne gradvis udlignes, så de sammenfaldende interesser kommer klarere til udtryk.

Lad mig blot nævne et enkelt, iøjenfaldende eksempel. Det er indlysende, at industriens arbejdere og industriens arbejdsgivere har en vital fælles interesse i industriens trivsel og vækst. For begge parter er det selve grundlaget for deres eksistens. Men samtidig er der klare interessemodsætninger mellem arbejderne

som lønmodtagere og industriens ejere som lønudbetalere.

Denne interesse modsætning kan ikke ophæves ved, at lønmodtagerne bøger hovedet og resignerer. Det ville føles som urimeligt og uacceptabelt. Først når interessefællesskabet mellem medarbejdere og ejere giver sig udtryk i en stigende grad af solidaritet i ejerforhold og ledelse, kan man vente, at interessefællesskabet bliver det dominerende i virksomhedens liv.

Men det bør ikke ske ved, at vi søger at gøre arbejderne til småkapitalister, sådan at arbejderne i en monopolvirksomhed f.eks. kan gå fælles med ledelsen om at udbytte det øvrige samfund. Vi skal ikke skabe nye privilegier — eller dele de bestående privilegier ud på snævre grupper af lønmodtagere. Vi skal i stedet stræbe efter at udrydde de bestående privilegier.

Derfor må vi stile efter, at arbejderklassen i fællesskab bliver medejere af virksomhederne, og vi må stile efter, at delingen af udbyttet af dette medejerskab, dette fællesje, sker på et solidarisk grundlag. Ad den vej sikrer vi også bedst, at arbejdernes kapital fordeles og placeres sådan, at den kommer den samlede arbejderklasse til gode. Det kan samtidig blive et godt led i den samfundsmæssige styring af kapitalen, som bør opbygges i de kommende år.

Heri ligger netop forskellen mellem Socialdemokratiet og LO's forslag til økonomisk og industrielt demokrati og de forslag, der er fremkommet fra arbejdsgivere og industriråd. Vi søger bevidst at fastholde den solidaritet, som har givet arbejderbevægelsen styrke. De ønsker at slå denne solidaritet i stykker.

Samtidig skal arbejdernes fælles medejerskab i virksomheden bruges til en gradvis udbygning af nærdemokratiet. Det er arbejderne »på gulvet«, der skal deltage i ledelsen af deres egen arbejdsplads. Den ret skal de ikke have alene i kraft af deres medejerskab gennem den fælles fond. Selve dét, at man er medarbejder i en virksomhed, giver efter vor opfattelse ret til en vis repræsentation i virksomhedens ledelse. Men efterhånden som arbejderne gennem den fælles fond bliver medejere af virksomheden, skal denne indflydelse på virksomheden udbygges.

Som en videreførelse af solidariteten inden for arbejderbevægelsen — og byggende på denne solidaritet — er vi på vej til at skabe grundlaget for en højere grad af samfundssolidaritet.

LO vil få store opgaver i forbindelse med denne omdannelse af samfundets struktur. Det er LO, der i forbindelse med og i samarbejde med Socialdemokratiet skal være en drivende og inspirerende kraft i denne udvikling. Ellers kommer den ikke igang.

Det er mit håb og min tro, at LO vil forstå at løse denne opgave og derigennem videreføre den udvikling, som LO så stærkt har været med til at præge i de forløbne 75 år.

Kilde

LO-Bladet 69. årgang nr. 1: s. 3. 3. januar 1973.

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Debattale, Fagbevægelsen, Jubilæumstale, Socialdemokratiet, Taler om velfærdsstaten

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anker-joergensens-tale-i-anledning-af-75-aret-for-den-danske-fagbevaegelses-stiftelse>